

GDK 176.1 *Ulmus glabra* + 140 + 172.8

Velj. b.: brest, *Ulmus glabra*

prupadanje drevo, sušenje

zdravstveno stanje, gliva

holandsko brestovo bolezen,

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE

Večna pot 2, 1000 Ljubljana, p.p. 2985, Slovenija

telefon: 00386 61 1231343

telefax: 00386 61 273589

p. 426

ln = 3368

ID 582054

Poročevalska, diagnostična in
prognostična služba za varstvo gozdov
Gozdarski inštitut Slovenije in Gozdarski oddelek BF
Večna pot 2
1000 Ljubljana

Planinsko društvo Ljubljana - matica
g. tajnik Milan Čučnik
Trdinova 8
p.p 320
1001 Ljubljana

Zadeva: Sušenje bresta (*Ulmus glabra*) pred planinskim domom v Kamniški Bistrici

Konec julija 1999 in nato še 6. 8. 1999 ste nas po telefonu zaprosili, da ugotovimo vzrok sušenja mogočnega bresta pred planinskim domom v Kamniški Bistrici in po možnosti svetujemo ukrepe, ki bi bili potrebni za ozdravitev.

V petek, 7. 8. 1999 sva si Matej Rupel, teh sod., Gozdarski inštitut Slovenije in mag. Dušan Jurc, fitopatolog, GIS ogledala obolelo drevo in vzela vzorce za laboratorijske analize.

Goli brest (*Ulmus glabra* Huds.) raste na vrtu z mizami pred planinskim domom. Obseg drevesa v prsni višini je 398 cm (premer je 127 cm), višina pa je 20 - 25 m. Pred tremi leti so odžagali številne veje (s premerom 10 - 25 cm), ki jih je polomil žled. V letošnjem juniju so oskrbniki doma opazili naglo sušenje vej na več mestih v krošnji. Veje se sušijo od vrha navzdol, na debelih vejah odganjajo številni mladi poganjki. Le dve najdebelejši spodnji veji, rasteta proti planinskemu domu, sta brez suhih tankih vejic.

Vzorci suhih in sušičih se vej sva odvzela iz krošnje v višini 8 - 10 m. Na prečnem prerezu je v zadnji, najmlajši braniki (letnici) opazen temno rjav kolobar, ki je pri popolnoma suhih vejicah sklenjen, pri komaj odmirajočih pa še ne obsega vse zadnje letnice, ampak je prekinjen. **Način sušenja in temna obarvanost lesa v zadnji letnici sta dovolj značilna znamenja za ugotovitev, da je brest okužila gliva *Ophiostoma ulmi*, ki povzroča holandsko brestovo bolezen.** To je najnevarnejša bolezen vseh vrst brestov v Sloveniji in v Evropi. O njej lahko najdete številne podatke v literaturi o gozdni fitopatologiji. V Evropo so jo prinesli po prvi svetovni vojni, v začetku 30. let je prodrla do Slovenije in povzročila prvi val sušenja brestov. Po letu 1970 so bili vneseni v Anglijo novi, agresivnejši sevi glive in ti sevi so povzročili drugi val sušenja, ki je dosegel Slovenijo v začetku 80. let. Glivo prenašata veliki in mali brestov beljavar (*Scolytus scolytus* in *S. multistriatus*). Bolezen je tipična

traheomikoza, kar pomeni, da gliva s svojimi toksini izzove oblikovanje til (čepkov) v prevajalnih elementih drevesa (lesa) in zaradi tega se prekine dovajanje vode v dele drevesa nad okužbo.

Pred nekaj leti so opisali novo vrsto glive, ki je zelo podobna *O. ulmi* in povzroča enake simptome bolezni. Imenovali so jo *Ophiostoma novo-ulmi*. Z namenom, da bi ugotovili vrsto glive, ki je okužila brest v Kamniški Bistrici smo odvzete vzorce v fitopatološkem laboratoriju GIS sterilizirali in jih gojimo na sterilni hranilni podlagi. Rezultati bodo znani v nekaj tednih, vendar natančna ugotovitev vrste glive nima nikakršnega vpliva na spodaj navedene ugotovitve.

V drevesu pred planinskim domom v Kamniški Bistrici je bolezen okužila večino vej v krošnji. Drevo nima nikakršnih obrambnih mehanizmov proti tej bolezni in kmalu bo v celoti odmrlo. Menimo, da bi bili kakršnikoli ukrepi zdravljenja neuspešni, ker je okuženost krošnje preobširna (uspešno so v Angliji zatirali bolezen na posameznih drevesih tako, da so obžagali obolele veje in v deblo injicirali fungicid na osnovi benomyla - pri nas ta način zdravljenja ni preizkusil še nihče. Ugotovili so, da so bolezen lahko zatrli le v začetni fazi, ko gliva še ni okužila večjega dela krošnje).

V odmrlem brestu se bodo naselili brestovi beljavarji, zato vam priporočamo, da po odmrtnju brest čim prej odstranite. Hroščki, ki bi se zaredili pod lubjem, bi namreč lahko prenesli bolezen na breste v okolici.

Sestavil:

Mag. Dušan Jurc

Ljubljana, 10. 8. 1999

V vednost:

- Dom v Kamniški Bistrici, Kamniška Bistrica 9, 1242 Stahovica

UNIVERZA V LJUBLJANI
GOZDARSKA KNJIŽNICA

K P
426

176.1 Ulmus glabra+180+172.8

21999001753

COBISS

